

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н А К А З

09.12.2010 N 1224

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
29 грудня 2010 р.
за N 1412/18707

**Про затвердження Положення про спеціальні класи
для навчання дітей з особливими освітніми потребами
у загальноосвітніх навчальних закладах**

Відповідно до статті 9 Закону України "Про загальну середню освіту" ([651-14](#)), пункту 2 Плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 року N 1482-р ([1482-2009-р](#)), **Н А К А З У Ю:**

1. Затвердити Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, що додається.

2. Міністру освіти і науки Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій довести до відома керівників навчальних закладів Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах.

3. Опублікувати наказ і Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах в Інформаційному збірнику Міністерства освіти і науки та розмістити на офіційному веб-сайті Міністерства.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника Міністра Жебровського Б.М.

5. Наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр Д.В.Табачник

ПОГОДЖЕНО:

Заступник
Міністра фінансів України С.О.Рибак

Перший заступник Міністра
охорони здоров'я України,
головний державний санітарний
лікар України С.А.Риженко

Міністр праці та соціальної
політики України В.І.Надрага

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
09.12.2010 N 1224

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
29 грудня 2010 р.
за N 1412/18707

ПОЛОЖЕННЯ
про спеціальні класи для навчання дітей

**з особливими освітніми потребами
у загальноосвітніх навчальних закладах**

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає організаційно-методичні засади навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами у спеціальних класах загальноосвітніх навчальних закладів.

Метою створення спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах є реалізація права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття загальної середньої освіти за місцем проживання, залучення сім'ї до участі у навчально-реабілітаційному процесі з урахуванням особливостей розвитку та потреб дитини, створення передумов для соціальної адаптації, подальшої інтеграції в суспільство дітей з особливими освітніми потребами.

1.2. Спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах (далі - спеціальні класи) - це окремі класи у загальноосвітніх навчальних закладах для навчання дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку, у спеціально створених умовах. Спеціальні класи можуть створюватися у загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типу і форми власності.

1.3. Спеціально створеними умовами є безперешкодний доступ до території (навчально-дослідна, фізкультурно-спортивна зони, зона відпочинку) та приміщень загальноосвітнього навчального закладу; відповідна навчально-матеріальна база (спеціальні навчальні програми, підручники, наочно-дидактичні посібники, форми, методи навчання та виховання, засоби корекції індивідуального і колективного користування) та відповідне кадрове забезпечення.

1.4. Рішення про створення спеціальних класів приймається засновниками (власниками) загальноосвітніх навчальних закладів за наявності відповідного контингенту учнів, навчально-матеріальної бази, кадрового забезпечення та погодження з відповідним органом управління освітою та органом державної санітарно-епідеміологічної служби.

1.5. Організаційну допомогу загальноосвітнім навчальним закладам у створенні спеціальних класів, організації навчально-виховного процесу, підвищенні кваліфікаційного рівня педагогічних працівників тощо здійснюють відповідні органи управління освітою.

1.6. Консультативну допомогу щодо відкриття та комплектування спеціальних класів, змісту навчання та корекційно-розвиткової роботи з дітьми надають відповідні психолого-медико-педагогічні консультації.

1.7. Науково-методичне забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів у частині функціонування спеціальних класів, моніторинг навчальних досягнень учнів здійснюють інститути післядипломної педагогічної освіти, районні (міські) методичні кабінети.

1.8. Медичне обслуговування учнів спеціальних класів здійснюється у встановленому законодавством порядку.

1.9. Поточні питання функціонування спеціальних класів як структурної складової навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів систематично вивчаються та розглядаються на засіданнях методичних об'єднань педагогічних працівників, педагогічних рад.

II. Зарахування учнів та комплектування спеціальних класів

2.1. Зарахування дітей з особливими освітніми потребами до спеціальних класів здійснюється на підставі письмової заяви батьків або осіб, які їх замінюють, направлення відповідного органу управління освітою, висновку психолого-медико-педагогічної консультації з рекомендаціями щодо організації навчально-виховного процесу, індивідуальної програми реабілітації дитини-інваліда (для дитини з інвалідністю), висновку сурдолога (для дітей з порушеннями мовлення), окрім зазначених, подаються документи, передбачені для учнів загальноосвітнього навчального закладу.

2.2. Спеціальні класи комплектуються відповідно до особливостей психофізичного розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з вадами зору, слуху, опорно-рухового апарату,

тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю.

Для дітей, які мають складні вади розвитку (діти з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку, діти з раннім дитячим аутизмом, сліпоглухі), можуть створюватися окремі класи.

2.3. Діти з особливими освітніми потребами зараховуються до спеціальних класів відповідно до медичних показань та протипоказань, визначених Положенням про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 15.09.2008 № 852 ([з1219-08](#)), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.12.2008 за № 1219/15910.

2.4. Строк навчання та наповнюваність спеціальних класів для дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах встановлюються відповідно до Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 ([з0229-02](#)), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 за № 229/6517.

2.5. У разі відновлення здоров'я, досягнення стабільних успіхів у навчанні учні спеціальних класів за висновком відповідної психолого-медико-педагогічної консультації та згодою батьків або осіб, які їх замінюють, переводяться для навчання у звичайні класи.

III. Організація навчально-виховного процесу у спеціальних класах

3.1. Навчально-виховний процес у спеціальних класах здійснюється відповідно до робочого навчального плану, складеного на основі типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затверджених Міністерством освіти

і науки.

3.2. Спеціальні класи працюють за навчальними програмами, підручниками і посібниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки для використання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах.

У разі необхідності та з урахуванням стану здоров'я, особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами у спеціальних класах можуть використовуватися рекомендовані навчальні програми та підручники загальноосвітніх навчальних закладів.

3.3. У випадках, коли учні через складні вади розвитку протягом місяця не можуть засвоїти програму з окремих предметів (рівень державного освітнього стандарту для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку), педагогічна рада загальноосвітнього навчального закладу за рекомендацією відповідної психолого-медико-педагогічної консультації приймає рішення про переведення таких учнів на навчання за індивідуальними навчальними планами та програмами.

Індивідуальні навчальні плани, програми розробляються вчителями за участю вчителя-дефектолога, інших педагогічних працівників, на основі навчальних програм спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів), рекомендованих Міністерством освіти і науки України, розглядаються педагогічною радою, погоджуються батьками (особами, які їх замінюють) і затверджуються керівником навчального закладу. Навчальні досягнення таких учнів оцінюються за обсягом матеріалу, визначеного індивідуальним навчальним планом.

3.4. Навчально-виховний процес у спеціальних класах здійснюється з урахуванням контингенту учнів за змістом, формами і методами діяльності відповідного виду спеціальної школи (школи-інтернату): для дітей з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату, тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю.

3.5. Особливістю навчально-виховного процесу у спеціальних класах є його корекційна спрямованість. Ефективність навчально-виховної, корекційно-розвиткової роботи досягається шляхом застосування відповідних форм і методів навчання та забезпечення учнів сучасними навчальними та реабілітаційними

засобами.

3.6. Корекційно-розвиткова робота проводиться відповідно до типових навчальних планів для спеціальних шкіл (шкіл-інтернатів) з урахуванням психофізичних особливостей розвитку учнів з метою корекції відхилень у їх розвитку, створення сприятливих умов для здобуття освіти відповідного рівня.

3.7. Для реалізації корекційно-розвиткової складової інваріантної частини навчального плану спеціальних класів залучаються вчителі-дефектологи, інші спеціалісти з відповідною підготовкою.

3.8. Психолого-педагогічний супровід учнів спеціальних класів здійснюють Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, навчально-методичні кабінети (центри) в Автономній Республіці Крим, обласні, Київський та Севастопольський міські, районні (міські) навчально-методичні кабінети (центри) психологічної служби системи освіти або методисти районних (міських) методичних кабінетів управління (відділів) освіти з психологічної служби спільно з педагогічними працівниками, практичними психологами, соціальними педагогами загальноосвітніх навчальних закладів.

3.9. Основними завданнями психолого-педагогічного супроводу є:

- а) актуалізація особистісного потенціалу розвитку дитини;
- б) формування позитивних міжособистісних стосунків учнів з порушеннями психофізичного розвитку та їх ровесників у процесі внутрішкільної інтеграції;
- в) консультування батьків або осіб, які їх замінюють, щодо особливостей розвитку, спілкування, навчання, професійної орієнтації, соціальної адаптації їх дитини тощо.

3.10. Розклад уроків у спеціальних класах складається відповідно до робочого плану навчального закладу з дотриманням педагогічних та санітарно-гігієнічних вимог з урахуванням індивідуальних особливостей учнів.

Тривалість уроків та перерв визначається згідно з вимогами Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового

розвитку, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15.09.2008 N 852 ([з1219-08](#)), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.12.2008 за N 1219/15910.

3.11. Учні спеціальних класів залучаються до позакласної роботи (проведення гурткових занять, олімпіад, конкурсів, зустрічей з діячами науки і культури тощо). Позакласна робота проводиться з урахуванням психофізичних можливостей дитини і спрямована на всебічний розвиток особистості.

3.12. За результатами навчання випускникам спеціальних класів видається документ встановленого зразка для загальноосвітнього навчального закладу. Знання оцінюються за обсягом навчальної програми, за якою навчався учень.

3.13. Державна підсумкова атестація учнів спеціальних класів здійснюється відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.2008 N 94 ([з0151-08](#)), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27.02.2008 за N 151/14842.

IV. Фінансове забезпечення

Фінансування загальноосвітніх навчальних закладів із спеціальними класами здійснюється засновником (власником) або уповноваженим ним органом у встановленому законодавством порядку.

V. Контроль за діяльністю спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах

Державний контроль за діяльністю спеціальних класів у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється у встановленому законодавством порядку.

Директор департаменту
загальної середньої
та дошкільної освіти

О.В.Єресько